

— Bori néném azt mondja, hogy egyék valamit — mondta a gyerek —, mert hisz ma még nem volt falat a szájában.

Az apja rápillantott.

— Nem kell.

Andris sarkonfordult. Piros Bálint hosszú tekintettel nézett utána. S ahogyan a délcegen kilépő, rártart legény után nézett, valami megmozdult a szíve táján. Csodálatos és hatalmas érzés hullámozott fel benne, zuhatag, amelyik elmosta a mult kellemetlen emlékeit a szívében. Az apai érzés melegsége.

— András, — szólt oda a fiának.

A hang szokatlanul forrócsengésű volt. A fiú, mintha csak villamosítés érte volna, csodálkozott vissza az apjára.

— Gyere csak közelébb, fiam.

A gyerek kipirult arccal közeledett. Most tűnt csak fel Piros Bálintnak, milyen nagy a hasonlóság a két gyerek között. Széles, szabad homloka van mind a kettőnek és bátornézésű, barna szeme.

— Mondd meg Borka nénédnek, Andris fiam, hogy majd később. Talán majd estére — s megindult mosollyal nézett fel a fiára.

Andris szívében is valami nagy, nagy melegség viharzott fel. Szeretett volna az apja térdéhez borulni, átölelni a két lábát és úgy zokogni:

— Édesapám.

De csak annyit mondott:

— Megmondom, édesapám.

Azt is rezgő, könnyfátyolos hangon mondta.

Ez a pár gyengéd szó feloldotta köztük a haragot. Megtörtént a nagy kibékülés a két egyvér közt, azzal, hogy az egyik fiának nevezte a fiát s a másik apjának nevezte az apját.

S Piros Bálint fájdalmas szívében a mai délutánon harmadszor is felmosolygott az édes, simogató öröm. A mai délutánon, amikor a kisebbik fia fölött hol jobbra, hol balra billent az élet-halálmérleg, ismerte meg azt a csodálatosan jóleső érzést, ami a jött s a kibékülés nyomában fakad.

Alig fordult Andris be az ajtón, az orvos lépett ki a házból. Piros Bálint homlokán kigyöngyözött a hideg verejték. Nem vette észre, mikor ment be a doktor a házba, csak most látta, ahogy feléje közeledett.

Agyvelejére mintha tompa ütések zuhogtak volna.

— Mit akar? Miért jön? Szentséges Isten!

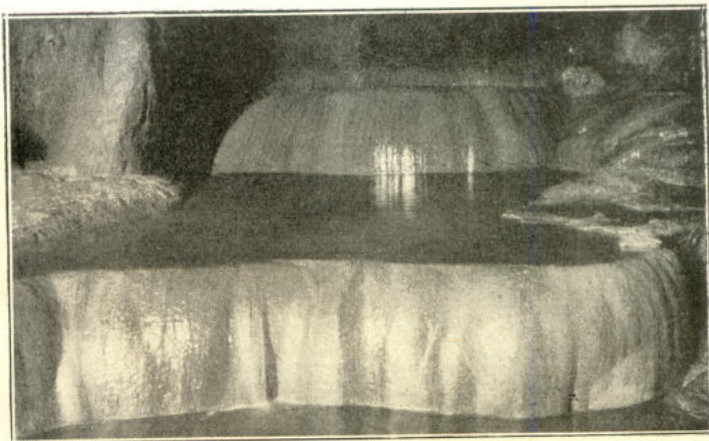
Felállott. A körtefa törzsének támaszkodott. Lelkére ráterült a hideg rémület, a vak bizonytalanság. Egész testében remegett, mintha láz bujkált volna benne. Mikor az orvos köszönt, szája szóra nyílt, de hang nem bugyant ki a torkán.

— Hát örülhet, Piros uram — mondta az orvos. — Örülhet. Fia túl van a krízisen. Megmenekült a halál torkából.

Piros Bálint tág szemekkel bámult az orvosra. Csak lassan fogta fel a szavak értelmét. Aztán mély sóhajítás szakadt ki a melléből. Eltorzult vonásai számára ernyedtek. Homlokát a tenyerébe hajtotta.

— De megkínóztál, nagy Isten. De megkínóztál.

Fejét felemelte. S aban a pillanatban, mintha csak belelátott volna az isteni igazgatás fátyolos titkába, agyában világosság gyúlt ki. Már tudta, hogy kellett neki ez a nap. Jó volt neki ez a nap. Mert ezen a napon mérföldeket tett meg a lelke az emberi jóság országútján.

A. hosszúszoí barlang részlete

Uj felfedezések az aggteleki Baradla-barlangban

Irta: Cholnoky Jenő egyetemi tanár

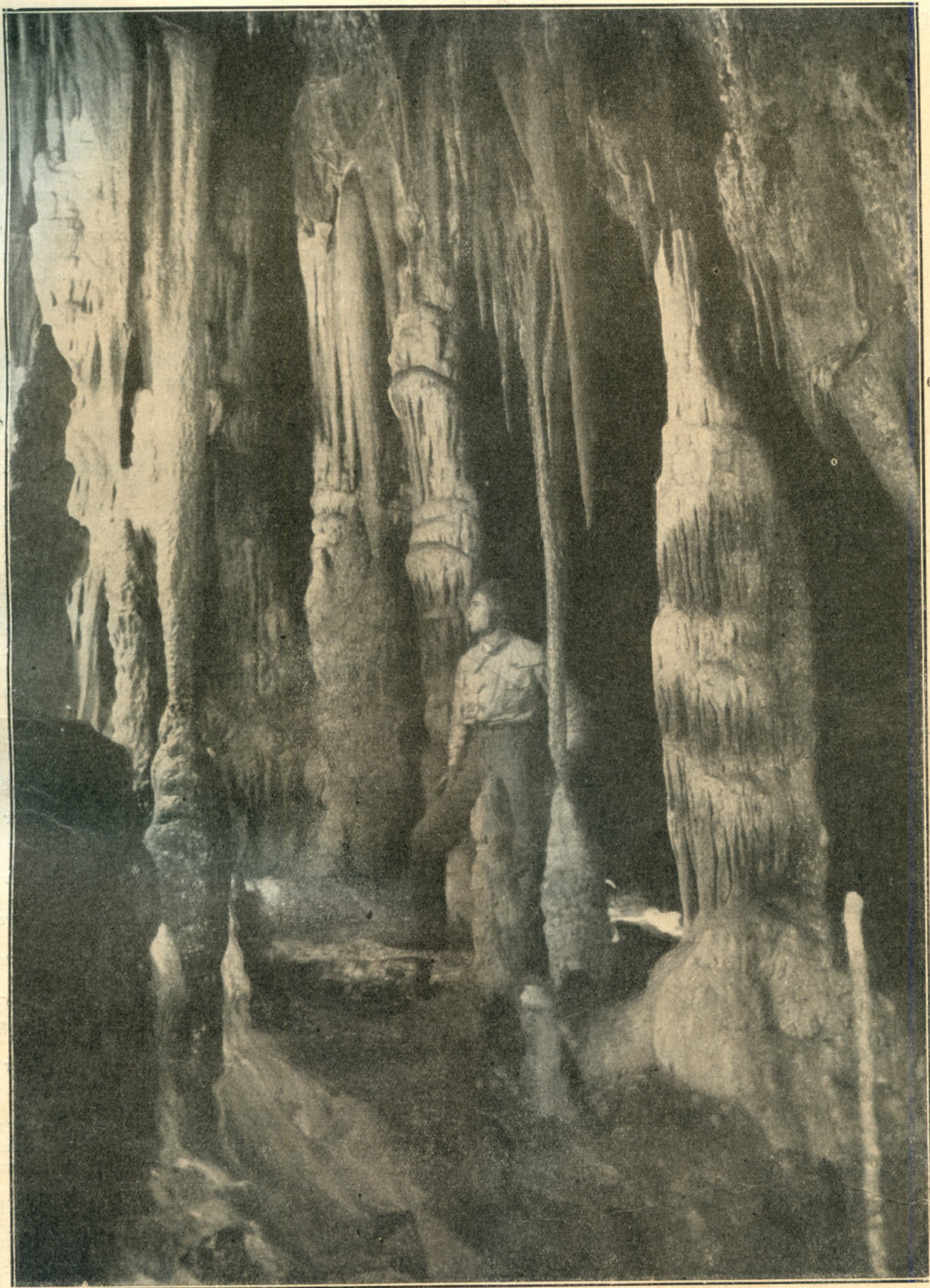
Sokáig úgy tudtuk, hogy az akkor 8—10 km. hosszúnak ismert Aggteleki-barlang Európa leghosszabb barlangja. Az utóbbi évtizedekben lefőzték ezt a magyar büszkeséget, mert Ausztriában jóval hosszabb barlangokat fődőztek föl. Mi nem tettünk a mi büszkeségünk fejlesztéseért, tanulmányozásáért semmit sem.

A háború után szomszédaink fölfedezték a barlangnak azt a részét, amelyik ma a trianoni határon túl van s a mi barlangunk felől való bejárata ismeretlen volt. A határon túl fekvő szép barlangrészt azonnal munkába vették. A Styx-folyó vizét felduzzasztották, úgyhogy a barlang fenekének legnagyobb részét elöntötte a víz, nagy tó keletkezett benne s ezeken most csónakokban szállítják az idegeneket a csodavilág megtekintésére. Kitűnő barlangi világítás, jó szálloda és kényelmes bejárat könnyíti meg a turisták látogatását. Volt is a mult évben 15.000 látogatójuk! A mi sokkal szebb és sokkal, de sokkal hosszabb barlangunkat csak néhány százan látogatták meg.

Igy főztek le bennünket szemfüles szomszédaink. Mert ők a természet adományait nagyszerűen tudják üzletileg kihasználni, pl. Karlsbad, Giesshübl stb. Mi meg még azt is elpusztítjuk, ami van (pl. Badacsony).

Pedig a Baradla-barlangot nagyon is érdemes megnézni. A nagyszerű földalatti üregek, a pompás cseppkőképződmények valóban mehatják még a legfásultabb kedélyt is. Az eddig ismert barlangnak könnyen megjárható részét, sajnos, nagyon elcsúfították azzal, hogy régiebb időkben a cseppköveket letördelték, meg a fáklyák füstjével a falakat és képződményeket úgy bekormozták, hogy évszázadok kellenek hozzá, amíg a barlang megint benövi, vagy lerázza ezt a szennyet.

Most aztán hatalmas új, érintetlen részét fedezték föl a barlangnak, mégpedig olyan hosszú darabokat, hogy most a Baradla minden ágazatával együtt Európának mégis második barlangjává lett, mert 20—21 kilométer hosszú s csak a Dadistein oldalában fölfedezett Eisriesenwelt nevű barlang hosszabb nála, mert ez minden járatával együtt 30 km. hosszú! Amerikában

Barlangrészlet. Kessler Hubert fényképe, akinek az aggteleki cseppkőbarlang legújabbban feltárt részének felfedezését köszönjük.

ismét csepp s ez így megy már vagy harminchatmillió napja, kegyetlenül . . .

Mikor lesz a tizenhárom óriásnak igazi örömnapja? Majd ha tiszta villamoslámpások szikrázó fényében ezrével bámulják meg a természetszerető, művelt emberek s vigyáznak minden kis kristálykára.

Ezekkel majd szóba állnak az óriások s elmondják nekik csodálatos történetüket.

Mennyi ilyen megható pompa, mennyi gyönyörű képződmény vár még a barlang ismeretlen részeiben ilyen boldog örömnapra!

a Mammuth-barlang állítólag 300 kilométer hosszú, de ezt csak messziről jött emberek mondják, aztán Amerikában van, tudományosan nincsen leírva, azért nem egészen bizonyos, hogy így van.

A Baradla újabb részeinek fölfedezése Kessler Hubert kitűnő barlangkutató társunk érdeme. Vakmerően és fáradhatatlanul kutatott. Megtalálta azt a járatot, amelyet szomszédaink földöztek föl, és feltárta a barlangnak dél felé nyúló, hatalmas ágazatát.

Micsoda szégyen, hogy mindezt még nem ismerjük! Már 100 esztendeje is elmúlt, hogy a barlangot vizsgálgatni kezdték s még mindig ilyen meglepetések érhetnek bennünket. Mennyi lehet ott még elrejtve, olyan földalatti csodavilág, amit ember szeme még sohasem látott.

Mert csodálatos ám az ilyen barlang! A mészkő hasadékaiban beszivárgó víz lassan-lassan feloldja a mészkövet s hatalmas üregek támadnak, de micsoda temérdek idő alatt! A víz valósággal csak molekulánként hordja el a mészkő belsejéből a rétegeket. Mialatt más kőzetből álló hegységben óriási völgyeket mos ki a lefolyó víz, azalatt a mészkőhegység belsejében csak egy barlang mosódik ki. Kis számításokkal megközelítőleg ki lehet mutatni, hogy a Baradla kimosásához néhány százezer esztendőre volt szükség.

De most már nem tágulnak az üregek, hanem ellenkezően, a tetőn át beszivárgó vízcseppekből kiválik a mészkő és lerakódik a barlang mennyezetére, vagy oldalfalaira, mint kéreg, vagy pedig cseppkövek képződnek. A Baradla egyik legszebb termében, a 13 vértanu termében 13 óriási, gigantikus pillér áll: a tetőről lefüggő sztalaktitok összenöttek a barlang fenekéről felnövekedő sztalagmitokkal s így keletkeztek a kolosszális, másodrangú cseppkövekkel díszített óriások.

Kétségtelen, hogy ezek csak akkor kezdhettek épülni, amikor a barlang már készen volt s az üreget kimosó patak másfelé keresett lefolyást. Fölepülésükhez megint kellett legalább 100.000 esztendő, ha meggondoljuk, hogy minden csepp csak milyen keveset szállít be a barlangba.

Ezek a kolosszusok tehát épültek már akkor, amikor talán még ember sem volt a Földön. Amikor a patak végleg eltávozott az üregből, halotti csönd és tökéletes sötétség honolt az üregekben.

Egyszer csak megpendült az első csöpp, amely a mennyezetről a barlangüreg fenekére hullott. Megindult a végtelen óra. A csöppek egyenletes időközökben hullottak le, néha kissé sebesebben, néha lassabban, aszerint, hogy mennyi eső esett megelőzőleg a hegytetőre.

A kolosszusok hosszú, hosszú évezredekken át fölépültek s komoran hallgatták a cseppek pendülését. A végtelen idő, a halál órája ketyeg ilyen borzalmas következetességgel.

Odafenn a hegytetőn mammutok legelésztek, a barlangi medve vadászatott, vagy rénszarvas csordát kergetett az ősfarkas. Végre megjelent az első ember. A barlangürege szájánál lesben állt s óriás köveket hengerített a szörnyű erejű medvére, amikor előcsoszogott a barlangból. Hatalmas robaj, halálhörgés, diadalordítás hangozott föl. De egyetlen kis moraj sem hallatszott be oda a mélyen a hegy belsejében rejtőző üregbe, ahol a „13 vértanu“ hallgatta a cseppek örök pengését. Mit törődnek ők azzal, hogy odakinn az élőlények gyilkolják egymást?

Az a rettenetes fenevad, az ősember tüzet rakott, süttött-főzött, kőfejszéjével feldarabolta ellenségét. Sem a hang, sem a fény, sem az utálatos füst nem hatolt be

mélyen a barlangba, csak az előcsarnokot szennyezte meg.

Aztán nagyobb néptömegek jelentek meg néhány ezer év múlva. Más állatok, más emberek. A halál órájának ketyegése, a cseppek hullása évezredekken át mérte az időt s jelentette majd ennek, majd amannak a fajnak kipusztulását, újak megjelenését. Talán tudtak hírt is hozni a külvilágból, ahol majd perzselő nap tűzében fakad az élet, majd a szikladöntőgető vihar mennydörög a barlang kürtőiben, vagy talán az égiháború csattogó villámai, eget-földet rázó dördülései reszkettetik meg a kősziklát is, meg a kőszívű embert is.

Minderről nem tud semmit az a „13“, csak hallgatja, amint csepp csepp után hull le a mennyezetről s aztán parányi mészkérget tapasztva a falakra, vagy a cseppkövekre, megint eltűnik rejtelmes üregeken át.

A vad emberhordák után rendesebb élet kezdődik a barlang környékén. Bronzfelegyekkel küzdenek az emberek egymással, csattog a bronzpajzs a bronzkardok csapásai alatt, százak és ezrek ölik egymást. Mit tud róla az a „tizenhárom?“

A népvándorlások faja is kitombolta magát s magyar földművelők telepedtek meg a barlang körül, felhangzik az ekét vontató lovakat biztató magyar szó, majd az aratók éneke. De mennyi vér és mennyi könny folyik el még a következő századokban is! Tatárok elől menekülnek emberek a barlang előcsarnokába. De messzebb nem mernek benyomulni, mert képzeletük rémekkel népesítette be a sötét üregeket. Kívül a valódi ellenség, benn a képzelt rémek! Szegény emberek! Mennyit gyötrik egymást és önmagukat!

Mit tud minderről az a „tizenhárom?“ Lassan épül, szépül cseppköpalástjuk, mind díszesebb és díszesebb a vaksötét üreg, amelyikben a halál órája olyan idegölőn, olyan örjítőleg egyformán ketyeg: hullanak a cseppek kérlelhetetlen következetességgel!

Miért öltöznek föl olyan szépen, miért állnak és várnak annyi temérdek évezred óta? Talán azt várják, hogy ők is feltámadnak és élőlényekké lesznek! Szerencsétlenek! Ne kívánjátok, maradjatok inkább merev, érzéketlen kőbálványok!

Nem, nem erre várnak. Tudják ők, hogy el fog jönni az a nagy esemény, amikor végre nemes érzelmektől lelkesített emberek fognak megjelenni a sötétség világában s először vetődik fény sugar az ünneplő pompában várakozó kolosszusokra.

Végre! Soha nem hallott zaj rezgeti meg az üreg levegőjét! Emberi lépések zaja. A félenken előre tapogatózó ember kezében a fáklya s az első fény sugar villan föl a kristályként ragyogó óriások testén. Milliós csillogássá szétszórva, egyszerre behatol a fény minden kis fülkébe, minden kis üregbe. Az ember bámulattal és csodálattal áll meg a tizenhárom nagyszerű pillér előtt. A gigantikus alakok örömtől ragyogó arcával fogadják az első embert, mert az jó ember! Tudományos kíváncsiságból, a természet halártalan szeretetétől hajtva jutott el idáig a félelmetes üregeken át. Az ilyent örömmel üdvözlük a kőbálványok, hisz százezer esztendeje várnak már erre az ünnepélyes pillanatra.

De aztán sok szomorúság éri a pompás ősi titánokat. Bűzös fáklyák kormával piszkítják szűzi testüket, sőt akad barbár, amelyik a kőkolosszusok oldalához ütögeti a fáklyát. Majd üres fecsegés tölti meg a néma üreget, aztán viccelődés közben ott esznek s eldobálják a hulladékot! Milyen szentségtelen barbárizmus! Bizony, jobb volna, ha elhallgatnátok és magatokba szállva számlálgatnátok a lehulló cseppek végtelenül egyforma pendülését. A ti időtök is lejár. A halál órája nem áll meg egy pillanatra sem: csepp, csepp és